

Załącznik do Uchwały

Nr _____

Rady Miasta Ciechanów

z dnia _____

**PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY DLA
GMINY MIEJSKIEJ CIECHANÓW
NA LATA 2014 - 2016**

I. WSTĘP

Głównym celem Programu jest budowanie lokalnego systemu wsparcia dla dziecka i rodziny. Systemu dającego szansę prawidłowego rozwoju dzieciom ze środowisk zagrożonych dysfunkcją społeczną. Wsparcie rodziny przy wypełnianiu ról społecznych poszczególnych jej członków przyczynia się do wczesnego wykrywania i rozwiązywania problemów społecznych. Obserwowane wśród dorosłych zjawisko wyuczonego bezrobocia, alkoholizmu, przemocy i przestępczości wpływa na demoralizację dzieci zaniedbanych emocjonalnie, pozbawionych rodzicielskiego wsparcia.

Program zawiera propozycję działań profilaktycznych i pomocowych zmniejszających skutki dysfunkcji rodziny poprzez ofertę pomocy materialnej, socjalnej oraz specjalistycznej pomocy prawnej, psychologicznej, pedagogicznej. Poprzez integrację w środowisko rodzinne dziecka, wspiera się rodzinę w jej funkcjach opiekuńczo – wychowawczych, koncentrując uwagę na opiece i wychowaniu dziecka oraz dbałości o jego prawidłowy rozwój, ochronę zdrowia, umożliwienie edukacji oraz rozwijanie talentów.

Podstawę prawną do opracowania dokumentu stanowi ustawa o pomocy społecznej, która określa zadania w zakresie udzielanego wsparcia (rodzaje świadczeń oraz tryb ich udzielania, formy pracy socjalnej), jak również ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (skierowana do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, gdzie kompleksowo określone zostały zasady i formy wsparcia dla rodziny i dziecka).

II. DIAGNOZA LOKALNEGO SYSTEMU WSPIERANIA RODZINY W GMINIE MIEJSKIEJ CIECHANÓW

Gmina Miejska Ciechanów posiada dobrze rozwiniętą sieć szkół i przedszkoli publicznych i niepublicznych. Umożliwia to efektywne kształcenie, dobre warunki pracy i nauki a także możliwość zabezpieczenia czasu wolnego dzieciom i młodzieży szkolnej poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych dostosowanych do potrzeb i możliwości uczniów.

Na terenie Gminy Miejskiej Ciechanów funkcjonuje żłobek, szesnaście placówek wychowania przedszkolnego, siedem szkół podstawowych oraz osiem gimnazjów. W placówkach zatrudnieni są pedagodzy posiadając właściwe przygotowanie do pracy z dziećmi.

Rodziny przeżywające trudności w wypełniani swych funkcji opiekuńczo-wychowawczych mogą korzystać z różnych form wsparcia udzielanych przez instytucje i organizacje społeczne działające na terenie miasta, a w szczególności z pomocy:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie,
- Biura ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień,
- żłobka, przedszkoli, szkół,
- Sądu Rodzinnego i Opiekuńczego,
- Komendy Powiatowej Policji,
- organizacji pozarządowych.

Wiodącym aktem prawnym w obszarze wsparcia rodziny niewydolnej wychowawczo jest ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która określa poszczególne zadania ciążące na samorządach w obszarze profilaktyki, wsparcia rodziny, instytucji pieczy zastępczej, usamodzielnienia wychowanków oraz adopcji.

Profilaktyka, wsparcie rodziny, zgodnie z ustawą, realizowana jest przede wszystkim przez gminne instytucje i organizacje działające na rzecz dziecka i rodziny.

Do środowiskowych formy wsparcia dzieci i młodzieży w mieście należą cztery świetlice opiekuńczo – wychowawcze w których w 2012 roku, zatrudnionych było 16 wychowawców. Opiekunowie, to osoby posiadające wykształcenie wyższe o kierunku pedagogicznym. Ciechanowskie świetlice skupiają dzieci i młodzież w wieku od 6 do 17 lat, która wychowuje się często w warunkach niekorzystnych dla ich rozwoju. Są to głównie młodzi ludzie z rodzin z problemem alkoholowym, a także innymi problemami społecznymi takimi jak: przemoc, niski status ekonomiczny itp. Szacunkowa liczba dzieci zapisanych na zajęcia w 2012 r. to 160 osób. Świetlice są czynne od poniedziałku do piątku w godzinach popołudniowych tak, aby zagospodarować dzieciom czas pozalekcyjny. Każda ze świetlic pracuje według opracowanego w zespole osób, zatrudnionych w danej placówce, planu pracy, który akcentuje zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień oraz profilaktyki agresji i przemocy rówieśniczej. Ponadto w świetlicach są realizowane zajęcia sportowe, plastyczne, ruchowe, zajęcia o tematyce okolicznościowej (realizowane przy okazji obchodów takich świąt jak:

Boże Narodzenie, Wielkanoc, Wszystkich Świętych, Dzień Babci, Dzień Dziadka, Dzień Dziecka itp.).

Gmina Miejska Ciechanów w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie dysponuje placówką wsparcia dziennego. Pobyt w tego typu placówkach jest nieodpłatny, nie wydaje się decyzji o umieszczeniu i odpłatności. Placówki przybierają formę opiekuńczą, kół zainteresowań, z programami psychoedukacyjnymi. Pobyt w placówkach wsparcia dziennego jest dobrowolny, jednak istnieje możliwość kierowania dzieci do placówek wsparcia dziennego przez sąd.

Rozwój środowiskowego wsparcia dla dzieci i młodzieży daje możliwości alternatywnego sposobu spędzania czasu wolnego, kształtowanie zachowań prospołecznych, prawidłowych kontaktów z rówieśnikami i dorosłymi.

Poza placówkami wsparcia, praca z rodziną w środowisku lokalnym prowadzona jest przez pracownika socjalnego i asystenta rodziny i koncentruje się w szczególności na:

- poradnictwie i pomocy w załatwianiu spraw związanych z bieżącym funkcjonowaniem rodziny,
- planowaniu czasu na realizację obowiązków domowych (sprzątanie, zakupy, ustalanie pór posiłków, sprawy urzędowe i.t.p.),
- edukacji i treningach w zakresie racjonalnego gospodarowania dostępnymi środkami finansowymi,
- edukacji zdrowotnej, motywowaniu rodziców do diagnozy stanu zdrowia rodziny,
- motywowanie rodziców do pogłębiania wiedzy o dziecku i aktywnego uczestnictwa w różnych sferach jego życia.

Wsparciem działań pracownika socjalnego i asystenta rodziny może być rodzina wspierająca. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Z rodziną wspierającą zawiera się umowę dotyczącą zwrotu kosztów związanych z udzielaniem przez nią pomocy. Rodzina wspierająca musi posiadać pozytywną opinię ośrodka pomocy społecznej wydaną na podstawie wywiadu środowiskowego. Rodzina wspierająca pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- a) opiece i wychowaniu dziecka,
- b) prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- c) kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

W wyniku braku współpracy rodziny niewydolnej wychowawczo z pracownikiem socjalnym lub asystentem rodziny, w przypadku poważnych zaniedbań w stosunku do nieletnich dzieci sąd może wydać postanowienie o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Jest to czasowa forma opieki w której ani placówka opiekuńczo-wychowawcza ani rodzice zastępczy nie przejmują pełnej władzy nad przyjętymi do siebie dziećmi. Dzieci przebywają do czasu uregulowania ich sytuacji prawnej. Kolejnym etapem jest adopcja przez rodzinę zastępczą lub inną rodzinę. Mogą również powrócić do rodziny naturalnej, jeżeli zapewnia ona dziecku bezpieczeństwo.

Liczba dzieci z Gminy Miejskiej Ciechanów umieszczonych w pieczy zastępczej (stan na dzień 31.12.2013 roku)

Rodzina zastępcza/placówka	Liczba rodzin/placówek	Liczba dzieci
Rodzina zastępcza zawodowa	4	10
Rodzina zastępcza niezawodowa	13	15
Rodzina zastępcza spokrewniona	26	35
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	3	15

Wydatki związane z pobytem dzieci, wprowadzonych do pieczy zastępczej po 1 stycznia 2012 roku, częściowo obciążają gminę na terenie której dziecko zamieszkuje. Decyzję o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej podejmuje sąd, zaś odpłatność za pobyt dzieci w różnych formach pieczy zastępczej ustala powiat. Wysokość kosztów ponoszonych przez gminę jest uzależniona od długości okresu, w którym dziecko przebywa w pieczy zastępczej. W pierwszym roku gmina obciążona jest 10%, w drugim 30%, a w trzecim i kolejnych latach 50% kosztów związanych z długookresowym pobytem dziecka w pieczy. W 2013 roku. Gmina Miejska Ciechanów ponosiła opłatność za pobyt 17 dzieci w pieczy zastępczej.

Liczba dzieci z Gminy Miejskiej Ciechanów umieszczonych w pieczy zastępczej po 1 stycznia 2012 roku (stan na dzień 31.12.2013 roku)

Rodzina zastępcza/placówka	Liczba rodzin/placówek	Liczba dzieci
Rodzina zastępcza zawodowa	4	9
Rodzina zastępcza niezawodowa	3	3
Rodzina zastępcza spokrewniona	26	35
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	1	1

Obowiązek wsparcia rodziny reguluje szereg aktów prawnych. Jednym z nich jest ustawa o pomocy społecznej, która określa rodzaje zasiłków, kryterium dochodowe, wysokości świadczeń i zasady ich waloryzowania. System świadczeń pieniężnych oparty jest na trzech podstawowych rodzajach zasiłków: zasiłku stałym, okresowym i celowym. Świadczenia usługowe koncentrują się wokół zapewnienia pomocy opiekuńczej i rehabilitacji społecznej poprzez udzielanie usług opiekuńczych oraz prowadzenie ośrodków wsparcia.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których dochody nie przekraczają kryterium dochodowego, ustalonego w ustawie o pomocy społecznej. Zgodnie z zapisami ustawy prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza 542,00 złote
- rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza 456,00 złotych.

Poza spełnieniem kryterium dochodowego konieczne jest wystąpienie co najmniej jednej okoliczności powodującej istnienie problemu społecznego np.: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa, wielodzietności itp..

W ramach realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” mieszkańcom miasta świadczona jest pomoc w formie żywienia dzieci i dorosłych jak również wypłacania świadczenia pieniężnego na zakup posiłku. Świadczenie pieniężne z programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” przyznawane jest rodzinom, w których dochód nie przekracza 150% ustawowego kryterium dochodowego.

W 2013 roku z różnych form pomocy społecznej skorzystało 558 rodzin wychowujących małoletnie dzieci.

Rodziny z dziećmi				
ogółem	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci i więcej
558	232	201	75	50

Wśród tych 558 rodzin 170 to rodziny niepełne.

Rodziny niepełne z dziećmi				
ogółem	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci i więcej
170	68	58	29	15

III. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są przede wszystkim:

- rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- rodziny w których występuje problem przemocy domowej, alkoholizmu,
- rodziny ubogie i zagrożone ubóstwem,
- dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych zagrożone demoralizacją.

IV. CEL GŁÓWNY

Skuteczne, kompleksowe wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego społecznego funkcjonowania.

V. CELE SZCZEGÓŁOWE

Cel szczegółowy 1	Rozpoznanie problemów rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.
Zadania	1. Diagnozowanie rodzin na podstawie wywiadu środowiskowego.
	2. Ustalenie planu pomocy.
	3. Monitorowanie rodziny przez pracowników socjalnych oraz przedstawicieli innych zawodów wspierających rodzinę.
Efekty	1. Liczba zdiagnozowanych środowisk.
	2. Liczba działań realizowanych przez instytucje oraz organizacje pozarządowe.
	3. Liczba zaangażowanych podmiotów.
Podmioty odpowiedzialne	samorządowe jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe inne podmioty zajmujące się wsparciem dziecka i rodziny
Źródła finansowania	budżet gminy, budżetu państwa budżet organizacji pozarządowych
Cel szczegółowy 2	Poprawa funkcjonowania rodziny w sferze socjalno-bytowej
Zadania	1. Przyznawanie pomocy finansowej i rzeczowej z funduszy pomocy społecznej.
	2. Przyznanie posiłku dzieciom wymagającym tej formy wsparcia.
	3. Wsparcie finansowe z systemu świadczeń rodzinnych.
	4. Wsparcie finansowe wynikające z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
	5. W razie konieczności zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie
Efekty	1. Liczba rodzin korzystających z wsparcia.

Podmioty odpowiedzialne	samorządowe jednostki organizacyjne (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe)
Źródła finansowania	budżet gminy, budżetu państwa
Cel szczegółowy 3	Podniesienie umiejętności wychowawczych i opiekuńczych rodziców umożliwiających wychowywanie się dzieci w rodzinie naturalnej
Zadania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Motywowanie członków rodzin do udziału w projektach, szkoleniach rozwijających ich umiejętność. 2. Umożliwienie rodzinom korzystanie z pomocy asystenta rodziny, którego zadaniem jest wsparcie rodziny w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 3. Pomoc w załatwieniu spraw urzędowych napisanie podania, pisma, prośby itp. 4. Powołanie grup wsparcia dla rodzinom posiadającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. 5. Wsparcia pedagogiczne, psychologiczne, prawne. 6. Prowadzenie przez pracowników socjalnych zintegrowanych działań na rzecz dziecka i rodziny w środowisku lokalnym poprzez współpracę z instytucjami, organizacjami społecznymi, zakładami opieki zdrowotnej, sądami, szkołami, policją itp.
Efekty	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz pracy z rodziną. 2. Liczba rodzin biorących udział w działaniach profilaktycznych. 3. Liczba zrealizowanych działań na rzecz pracy z rodziną. 4. Liczba przeprowadzonych szkoleń. 5. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny, pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, prawnika.
Podmioty odpowiedzialne	samorządowe jednostki organizacyjne (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Biuro ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień, placówki oświatowe)
Źródła finansowania	budżet gminy, budżetu państwa, fundusze EFS
Cel szczegółowy 4	Wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziny, których dzieci trafiły do pieczy zastępczej.

Zadania	1. Wzmocnienia poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową, dostarczenia wiedzy na temat prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
	2. Umożliwienie rodzinom korzystanie z pomocy asystenta rodziny, którego zadaniem jest wsparcie rodziny w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
	3. Uświadomienie rodzicom konieczności podjęcia terapii lub specjalistycznego leczenia.
	4. Podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych poprzez udział w kursach i szkoleniach.
	5. Pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia.
	6. Monitoring rodziny po ewentualnym powrocie dzieci do domu rodzinnego.
Efekty	1. Liczba podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz pracy z rodziną.
	2. Liczba rodzin biorących udział w działaniach profilaktycznych.
	3. Liczba zrealizowanych działań na rzecz pracy z rodziną.
	4. Liczba przeprowadzonych szkoleń.
	5. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny, pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, prawnika.
Podmioty odpowiedzialne	samorządowe jednostki organizacyjne (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Biuro ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień, placówki oświatowe), organizacje pozarządowe
Źródła finansowania	budżet gminy, budżetu państwa, fundusze EFS
Cel szczegółowy 5	Budowanie systemu środowiskowego wsparcia w dziennych placówkach opiekuńczo-wychowawczych, dla dzieci z rodzin ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Zadania	1. Rozszerzanie oferty zajęć w świetlicach opiekuńczo-wychowawczych.
	2. Utworzenie lub zlecenie prowadzenia placówki wsparcia dziennego
	3. Realizacja programów profilaktycznych.

	4. Realizacja zajęć rozwijających zainteresowania dzieci.
	5. Włączenie wolontariuszy do pomocy dzieciom w nauce
Efekty	1. Liczba świetlic opiekuńczo-wychowawczych.
	2. Utworzenie placówki wsparcia dziennego.
	3. Liczba rodzin uczestniczących w programach profilaktycznych.
	4. Liczba dzieci biorących udział w zajęciach edukacyjnych.
	5. Liczba wolontariuszy pracujących z dziećmi.
Podmioty odpowiedzialne	samorządowe jednostki organizacyjne (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Biuro ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień, placówki oświatowe), organizacje pozarządowe
Źródła finansowania	budżet gminy, budżetu państwa, fundusze EFS
Cel szczegółowy 6	Doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodziny poprzez podnoszenie kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny
Zadania	1. Udział w szkoleniach, kursach oraz warsztatach podnoszących kwalifikacje zawodowe pracowników zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie.
	2. Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc i wsparcie rodzinom i dzieciom.
Podmioty odpowiedzialne	samorządowe jednostki organizacyjne (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Biuro ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień, placówki oświatowe)
Źródła finansowania	budżet gminy, fundusze EFS

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Środki na realizację Programu mogą pochodzić z:

1. budżetu gminy
2. budżetu państwa
3. środki EFS
5. budżet organizacji pozarządowych

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych sporządzanych na poszczególne zadania.

VII. REALIZATORZY PROGRAMU

Program będzie realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie przy współpracy z samorządowymi jednostkami organizacyjnymi, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami zajmującymi się wsparciem dziecka i rodziny. Przy realizacji swoich zadań podmioty powinny kierować się dobrem rodziny.

VIII. EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring prowadzony będzie corocznie poprzez gromadzenie danych i informacji w zakresie wszystkich działań opisanych w niniejszym Programie. Uzyskane tą drogą informacje pozwolą na ocenienie wartości Programu. W celu przeprowadzenia badań ewaluacyjnych można zastosować techniki ilościowe tj. liczbę świadczeniobiorców, ilość usług itp.. Program ten jest dokumentem otwartym i może podlegać okresowej weryfikacji i modyfikacji.

IX. PODSUMOWANIE

Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie sprzyjających warunków do poprawy życia rodzin i dzieci. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację programu powinny włączyć się aktywne instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami wspierają dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucie bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla dziecka i rodziny.

Podstawowym zadaniem spoczywającym na rodzinie jest zaspokojenie potrzeb życiowych dziecka poprzez umożliwienie prawidłowego rozwoju. Jeśli swych funkcji opiekuńczo-wychowawczych nie realizuje w sposób właściwy wówczas z ofertą wsparcia wkraczają właściwe służby które wspólnie z rodziną powinny dążyć do eliminowania zagrożeń związanych z dysfunkcyjnym zachowaniem rodziny.